

РЕЦЕНЗІЯ

доктора економічних наук, професора

Корінь Мирослави Василівни на дисертаційну роботу

Сидорця Дмитра Павловича на тему: «Управління розвитком підприємств залізничного транспорту на основі екосистемного підходу», представлену на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність обраної теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Масштабні трансформаційні процеси у світовій економіці, зумовлені цифровізацією, платформізацією, розвитком мережових технологій та поглибленням інтеграційних взаємозв'язків, формують принципово нову парадигму функціонування сучасних підприємств. У цих умовах джерелом їхньої стратегічної конкурентоспроможності виступає вже не стільки обсяг і якість внутрішніх ресурсів, а передусім здатність ефективно інтегруватися в бізнес-екосистеми, розвивати стійкі міжорганізаційні взаємодії, координувати процеси спільного створення цінності та забезпечувати колективне формування, масштабування і комерціалізацію інновацій.

Особливої актуальності зазначені тенденції набувають для підприємств залізничного транспорту України, діяльність яких здійснюється в умовах безпрецедентних воєнних викликів, масштабного руйнування інфраструктури, необхідності повоєнного відновлення, інтеграції до європейського транспортного простору та прискореної цифрової модернізації галузі. Сучасні умови функціонування галузі об'єктивно визначають необхідність переходу до екосистемної моделі управління, заснованої на міжорганізаційній кооперації, цифрових платформах, мережовій взаємодії та механізмах оркестрації спільних процесів створення цінності. Такий підхід дозволяє не лише підвищити адаптивність підприємств до динамічних змін зовнішнього середовища, а й сформувати нові джерела інноваційного розвитку, стійкості та довгострокової конкурентоспроможності залізничного транспорту України. Це і підтверджує наукову та прикладну значущість дослідження Сидорця Д. П., присвяченого удосконаленню теоретичних положень, методичних підходів і практичних рекомендацій щодо управління розвитком підприємств залізничного транспорту на основі реалізації екосистемної транзитивності.

Дисертація виконувалася з урахуванням і відповідно до Стратегії АТ «Укрзалізниця» на 2019-2023 роки (затверджена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 червня 2019 р. № 591-р), Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року та операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках (затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 р. № 1550), Стратегії розвитку індустріальних парків на 2023-2030 роки (затверджена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2023 р. № 176-р), Національної економічної стратегії на період до 2030 року (затверджена Постановою

Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 р. № 179), Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року (затверджені Указом Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019).

Таким чином, існують достатні підстави вважати тему дисертаційного дослідження Сидорця Д. П. актуальною, а розкриття її основних положень і впровадження отриманих результатів – своєчасними та доцільними в контексті побудови та впровадження екосистеми управління розвитком підприємств залізничного транспорту, забезпечення ефективної координації суб'єктів екосистемної взаємодії, підвищення результативності партнерської співпраці та зміцнення конкурентоспроможності підприємств галузі.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

На основі детального аналізу дисертації та наукових праць здобувача можна зробити такі узагальнення.

Дисертаційне дослідження Сидорця Д. П. є логічно завершеною, самостійною та оригінальною науковою працею, виконаною на високому академічному рівні. Робота вирізняється цілісністю структури, системністю викладу та високою культурою наукового мовлення. Дослідження має виражену теоретико-прикладну спрямованість і вирішує актуальну наукову проблему – удосконалення теоретичних положень, методичних підходів і практичних рекомендацій щодо управління розвитком підприємств залізничного транспорту на основі реалізації екосистемної транзитивності.

Сформульовані здобувачем наукові положення, висновки та рекомендації є повністю обґрунтованими та внутрішньо узгодженими. Високий рівень достовірності одержаних результатів забезпечено переосмисленням фундаментальних доробків провідних вітчизняних і зарубіжних науковців, а також коректним опрацюванням репрезентативного масиву аналітичної інформації. Основні результати дисертації пройшли належну апробацію та повною мірою висвітлені в 13 наукових працях, серед яких 7 статей у наукових фахових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних. Обсяг та зміст публікацій повністю відповідають нормативним вимогам Міністерства освіти і науки України щодо оприлюднення результатів дисертаційних досліджень.

Висока ступінь обґрунтованості сформульованих у дисертації наукових положень забезпечена комплексним і фаховим використанням різноманітного методичного інструментарію, що повністю відповідає поставленим меті та завданням.

Застосування порівняльного аналізу та графічного методу дозволило здобувачу наочно відобразити траєкторії розвитку глобальної економіки та світових транспортно-логістичних систем, ідентифікувати прояви екосистемної дисфункціональності підприємств залізничного транспорту і співставити стратегічні цілі розвитку європейських залізниць та АТ «Укрзалізниця». Завдяки методам систематизації та класифікації автор успішно систематизував показники оцінювання коопераційної транзитивності

підприємств залізничного транспорту, встановив домінуючі моделі взаємодії суб'єктів транспортно-логістичних систем, розкрив взаємозалежності теорій управління розвитком підприємства та змін зовнішнього середовища, відобразив види та інституційні елементи оркестрації на підприємствах залізничного транспорту, класифікував ефекти кооперації у залізничній галузі, систематизував підходи науковців до тлумачення змісту категорії «когнітивне управління» та «когнітивний менеджмент».

Методологічним ядром праці виступає системний підхід, який застосовано дисертантом для розкриття еволюції міжсуб'єктної взаємодії підприємств залізничного транспорту, розроблення концепції управління розвитком та формування теоретичних положень екосистемної транзитивності підприємств галузі, механізму розвитку оркестраційних здатностей підприємств залізничного транспорту. Суттєвий внесок зроблено завдяки моделюванню (сформовано архітектуру коопераційної транзитивності підприємств залізничного транспорту і модель когнітивного управління розвитком підприємств галузі), морфологічному аналізу (розкрито авторського трактування змісту категорій «екосистемна транзитивність» та «амбідекстрія інноваційної діяльності підприємств залізничного транспорту»), а також методам аналогії та екстраполяції, які лягли в основу методичного підходу до оцінки збалансованості амбідекстерної інноваційної діяльності підприємств галузі.

Всі розділи та підрозділи дисертаційної роботи містять результати, які становлять суттєвий науковий інтерес, є обґрунтованими та достовірними.

У першому розділі роботи «Проблеми та перспективи розвитку підприємств залізничного транспорту в умовах трансформації глобальної архітектури взаємодії бізнес-суб'єктів» досліджено сучасні тенденції трансформації глобальної економіки та транспортно-логістичних систем, зумовлені цифровізацією, платформізацією, геополітичними змінами, розвитком мережових моделей взаємодії та формуванням екосистемної економіки. Дисертантом узагальнено глобальні трансформаційні процеси та визначено їх вплив на архітектуру світової залізничної галузі. Обґрунтовано, що зазначені процеси докорінно змінюють підходи до розвитку підприємств залізничного транспорту, які поступово переходять від традиційної інфраструктурної моделі до функціонування як відкритих транспортно-логістичних екосистем (стор. 28-59).

Проведено комплексний аналіз сучасного стану підприємств залізничного транспорту України, визначено прояви екосистемної дисфункціональності підприємств залізничної галузі, що стримують їх розвиток, зокрема недостатній рівень цифрової інтеграції, координації між учасниками транспортного процесу, ресурсної збалансованості та адаптивності до змін зовнішнього середовища (стор. 60-93).

Значну увагу приділено дослідженню еволюції міжсуб'єктної взаємодії підприємств залізничного транспорту. Зокрема дисертантом окреслено підходи до зміни домінуючих моделей взаємодії в розвитку транспортно-

логістичних систем та охарактеризовано фрагментарні прояви екосистемної трансформації транспортно-логістичної системи України за участю залізничного транспорту. На цій основі автором подано еволюцію міжсуб'єктної взаємодії підприємств залізничного транспорту, що узагальнює етапи трансформації, визначає їх системні характеристики та дозволяє ідентифікувати зміни в ролі стейкхолдерів у межах кожної стадії розвитку транспортно-логістичної системи. В рамках останньої виділено чотири стадії розвитку міжсуб'єктної взаємодії підприємств залізничного транспорту – ієрархічно-регламентну, мережево-координаційну, платформно-інтегровану та екосистемно-кoeволюційну, що відображають зміну архітектури взаємозв'язків, ролей учасників та механізмів створення спільної цінності. Отримані результати стали теоретичною основою формування нового підходу до управління розвитком підприємств галузі (стор. 94-117).

Другий розділ дисертації «Формування наукового підходу до управління розвитком підприємств залізничного транспорту на засадах екосистемності» присвячено розвитку теоретико-методологічних засад управління підприємствами залізничного транспорту в умовах екосистемної трансформації. У межах даного розділу сформовано авторські положення щодо сутності екосистемної транзитивності, визначено її принципи, закономірності та роль у забезпеченні довгострокової конкурентоспроможності підприємств галузі. Зокрема, автором запропоновано розглядати екосистемну транзитивність підприємств залізничного транспорту як їх здатність до безперервних трансформацій, гнучкої перебудови взаємодій та інтеграції ресурсів у межах мережевих структур, а її ключовими принципами визначено мережеву інтеграцію, адаптивність, синергію та цифрову інтероперабельність (стор. 122-152). Також дисертантом проведено порівняльний аналіз стратегічних цілей розвитку провідних європейських залізниць та АТ «Укрзалізниця» і зроблено висновок щодо фрагментарності стратегічних цілей розвитку підприємств залізничного транспорту України, що не забезпечує системного та цілісного переходу до інтегрованої транспортно-логістичної екосистеми, яка сьогодні активно формується у провідних залізничних системах Європи. Ґрунтуючись на цьому дисертантом розроблено концепцію управління розвитком підприємств залізничного транспорту на основі екосистемної транзитивності, яка визначає мету, об'єкт, суб'єкти, принципи та взаємопов'язані механізми управління. Концепція інтегрує когнітивний, цифрово-платформний, коопераційний, інноваційно-адаптивний та оркестраційний механізми, реалізація яких забезпечує формування відкритої мережевої системи управління, орієнтованої на спільне створення цінності та підвищення адаптивності підприємств (стор. 152-176).

Окрему увагу приділено розвитку оркестраційного підходу до управління транспортно-логістичними екосистемами. Автором розкрито зміст категорії «оркестрація», охарактеризовано комплекс проблем, що обумовлюють її впровадження на підприємствах залізничного транспорту та визначено види на підприємствах галузі. На цій основі автором обґрунтовано

оркестраційний підхід до управління екосистемним розвитком підприємств залізничного транспорту, який поєднує стратегічний, платформно-технологічний та операційний рівні координації взаємодії учасників екосистеми, і запропоновано механізм розвитку оркестраційних здатностей підприємств залізничного транспорту як інструменту забезпечення ефективної інтеграції ресурсів, цифрових платформ, партнерських відносин та інституційного середовища (стор. 176-201).

У третьому розділі роботи дисертантом розроблено практичний інструментарій реалізації запропонованого екосистемного підходу до управління розвитком підприємств залізничного транспорту. Ключову увагу автор зосередив на формуванні коопераційної транзитивності підприємств залізничного транспорту, дослідивши сутність категорії «кооперація» та розкривши матрицю її ефектів на залізничному транспорті. Порівняння кооперації та її транзитивності дало можливість автору сформулювати архітектуру коопераційної транзитивності підприємств галузі, яка інтегрує інтелектуально-аналітичне сканування середовища, комерційне проєктування спільної цінності та процесно-реляційну конвергенцію в єдиний рекурсивний цикл. Також дисертантом запропоновано систему показників оцінювання коопераційної транзитивності, а також матрицю бар'єрів і важелів її розвитку, що створює методичне підґрунтя для прийняття обґрунтованих управлінських рішень (стор. 205-225).

Подальші дослідження автора були спрямовані на удосконалення положень когнітивного управління розвитком підприємств залізничного транспорту в умовах екосистемної транзитивності. Ґрунтуючись на тому, що підприємствам залізничної галузі притаманні інформаційно-управлінські вади, і враховуючи зміст когнітивного управління, автором розроблено модель когнітивного управління розвитком підприємств залізничного транспорту в умовах екосистемної транзитивності. Архітектура моделі інтегрує процеси когнітивного сприйняття, аналізу, проєктування, прийняття управлінських рішень і контролю, поєднуючи інформаційно-аналітичну базу, організаційну пам'ять, цифрові технології та інструменти підтримки прийняття рішень. Враховуючи те, що здатність підприємств залізничного транспорту сприймати, обробляти та використовувати знання для прийняття управлінських рішень і підтримки сталого зростання виражається через їх екосистемний інтелект, дисертантом розкрито його склад як синергію технологічного, аналітичного та реляційного субінтелектів, функцій та прояви на підприємствах галузі (стор. 225-251).

Завершує дисертацію розвинутий автором методичний підхід до оцінки збалансованості інноваційної діяльності підприємств залізничного транспорту. Запропонована дисертантом система взаємопов'язаних індикаторів дозволяє обґрунтовувати вибір інкрементальних і радикальних інноваційних проєктів з урахуванням співвідношення їх кількості, витрат, інвестицій, персоналу та структури інноваційного портфеля, а відповідно й формувати збалансований інноваційний портфель шляхом раціонального розподілу ресурсів між проєктами, спрямованими на поточне вдосконалення

діяльності підприємств галузі, та проєктами, орієнтованими на досягнення довгострокових стратегічних цілей (стор. 251-271).

У цілому дисертація характеризується послідовною логікою побудови: від аналізу сучасних викликів і тенденцій розвитку залізничної галузі (розділ 1), через формування теоретико-методологічних засад екосистемного управління (розділ 2), до розроблення конкретних моделей, механізмів і методичних інструментів практичної реалізації екосистемного підходу на підприємствах залізничного транспорту (розділ 3), що забезпечує цілісність дослідження та повне досягнення поставленої мети роботи. Отже, на основі викладеного вище доцільно зробити висновок про достатньо високий рівень обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, що містяться у дисертаційному дослідженні Сидорця Д. П.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі

У дисертаційній роботі Сидорця Д. П. сформульовано низку наукових положень, що відзначаються науковою новизною та практичною значущістю.

До найбільш вагомих наукових результатів, що характеризуються елементами наукової новизни, насамперед слід віднести удосконалену концепцію управління розвитком підприємств залізничного транспорту, побудовану на засадах екосистемної транзитивності. Запропонована концепція комплексно визначає цільові орієнтири, об'єктно-суб'єктний склад управління та інтегрує взаємодію когнітивного, цифрово-платформного, коопераційного, інноваційно-адаптивного й оркестраційного механізмів, що забезпечує перехід підприємств галузі до відкритої мережевої моделі функціонування, орієнтованої на спільне створення цінності та підвищення адаптивності до змін зовнішнього середовища (стор. 168-275).

Науковий інтерес також становить запропонований автором оркестраційний підхід до управління екосистемним розвитком підприємств залізничного транспорту, у межах якого обґрунтовано взаємозв'язок стратегічного, платформно-технологічного та операційно-функціонального рівнів координації. Даний підхід розкриває механізм формування оркестраційних здатностей підприємств галузі, необхідних для розвитку платформної взаємодії, інтеграції учасників транспортно-логістичної екосистеми та підвищення ефективності створення спільної цінності (стор. 182-201).

Заслуговує на увагу розроблена архітектура коопераційної транзитивності підприємств залізничного транспорту, яка базується на інтеграції процесів інтелектуально-аналітичного сканування ринку, комерційного проєктування спільної цінності та процесно-реляційної конвергенції в єдиний самопідсилювальний цикл, у межах якого результати кожної фази формують ресурсну основу для реалізації наступної. Запропоноване рішення спрямоване на зниження транзакційних витрат, посилення адаптивності підприємств та їх інтеграцію до сучасних мультимодальних транспортно-логістичних систем (стор. 212-225).

Безперечною перевагою дисертації є сформована модель когнітивного управління розвитком підприємств залізничного транспорту, яка поєднує процеси когнітивного сприйняття, аналізу, проєктування, прийняття рішень та контролю і включає екосистемне середовище транзитивності, інформаційно-аналітичну базу, організаційну пам'ять, сучасні цифрові технології та інструменти підтримки прийняття рішень, забезпечуючи трансформацію інформації у знання та ефективні управлінські рішення (стор. 239-250).

До результатів, що отримали подальший розвиток, належить удосконалення наукових положень щодо еволюції міжсуб'єктної взаємодії підприємств залізничного транспорту, у межах яких обґрунтовано чотири послідовні стадії розвитку міжсуб'єктних відносин (ієрархічно-регламентної, мережево-координаційної, платформно-інтегрованої та екосистемно-коеволюційної), які відображають зміну архітектури міжорганізаційних зв'язків, трансформацію ролей ключових стейкхолдерів і механізмів формування спільної цінності, що дозволило визначити перспективні напрями екосистемної трансформації підприємств (стор. 112-117).

Важливим теоретичним здобутком є поглиблення змісту категорії «екосистемна транзитивність підприємств залізничного транспорту», яку автор трактує як здатність підприємств галузі до безперервних трансформацій, гнучкої перебудови взаємодій та інтеграції ресурсів у межах мережових структур. Дисертантом визначено базові принципи її реалізації – мережева інтеграція, адаптивність, синергія та цифрова інтероперабельність, що формують основу довгострокової конкурентоспроможності підприємств залізничного транспорту (стор. 149-151).

Практичне значення має також удосконалений методичний підхід щодо оцінювання збалансованості інноваційної діяльності підприємств залізничного транспорту. Запропонований підхід передбачає використання системи взаємопов'язаних індикаторів для обґрунтування вибору інкрементальних і радикальних інноваційних проєктів з урахуванням співвідношення їх кількості, витрат, інвестицій, персоналу та структури інноваційного портфеля (стор. 267-270).

У цілому представлені в дисертації наукові результати характеризуються належним рівнем обґрунтованості, логічною послідовністю, взаємозв'язком окремих положень і становлять цінність як для розвитку економічної науки, так і для практики управління підприємствами залізничного транспорту.

Теоретична цінність і практична значущість результатів дослідження

Теоретична цінність дисертаційного дослідження полягає у поглибленні теоретичних засад, удосконаленні методичних підходів і практичних рекомендацій щодо управління розвитком підприємств залізничного транспорту на основі екосистемного підходу. Автором розвинено категоріальний апарат дослідження шляхом уточнення змісту

поняття «екосистемна транзитивність підприємств залізничного транспорту», обґрунтовано концепцію управління розвитком підприємств залізничного транспорту на основі екосистемної транзитивності, розроблено оркестраційний підхід до управління екосистемним розвитком підприємств залізничного транспорту, а також запропоновано нові наукові підходи до коопераційної транзитивності та когнітивного управління. Отримані результати розширюють сучасні уявлення про механізми функціонування підприємств залізничного транспорту в умовах цифрової трансформації, мережевої взаємодії та відкритих інновацій і можуть слугувати підґрунтям для подальших наукових досліджень у сфері управління транспортними екосистемами.

Практична значущість результатів дослідження визначається можливістю використання запропонованих автором концептуальних, методичних та прикладних розробок у діяльності підприємств залізничного транспорту. Розроблені моделі, механізми та методичні підходи можуть бути застосовані під час формування стратегій екосистемного розвитку, удосконалення систем управління, розвитку партнерської взаємодії, підвищення рівня цифрової інтеграції, забезпечення збалансованості інноваційної діяльності та посилення адаптивності підприємств до сучасних викликів.

Основні положення і рекомендації використані підприємствами, у т. ч. залізничного транспорту. Зокрема пропозиції щодо архітектури коопераційної транзитивності підприємств та когнітивного управління розвитком підприємств використано в діяльності ТОВ «Експрес» (акт про впровадження № 11 від 15 жовтня 2025 р., довідка про впровадження б/н від 19 грудня 2025 р.), механізм розвитку оркестраційних здатностей підприємств залізничного транспорту впроваджено в діяльність ТОВ Фірма «Гера» (акт про впровадження № 14 від 15 грудня 2025 р.). Теоретичні та практичні розробки, запропоновані в дисертації, використовуються в навчальному процесі Українського державного університету залізничного транспорту при викладанні дисциплін «Економічне управління підприємством», «Корпоративна логістика та глобальні ланцюги постачання», «Економіка залізничного транспорту», «Інноваційний розвиток підприємства», «Управління бізнес-проектами», «Обґрунтування та експертиза бізнес-проектів», «Цифрові бізнес-моделі» і при виконанні кваліфікаційних робіт, що підтверджується актом впровадження від 26 січня 2026 р. Окремі положення дисертації використовуються у процесі підготовки та підвищення кваліфікації фахівців транспортної галузі ТОВ «Харківський навчальний центр підготовки і підвищення кваліфікації та професійної компетенції на транспорті», що підтверджується актом впровадження від 12 листопада 2025 р.

Повнота викладення основних результатів в опублікованих працях

Основні положення та результати дисертаційної роботи відображено в 13 наукових працях, серед яких: 7 статей у наукових фахових виданнях, що

входять до міжнародних наукометричних баз даних; 6 тез доповідей на науково-практичних конференціях. Загальний обсяг наукових праць складає 5,26 друк. арк., з них особисто автору належать 4,12 друк. арк.

Аналіз змісту дисертаційної роботи та наукових публікацій Сидорця Д. П. дає підстави стверджувати, що основні наукові положення, результати та висновки, винесені на захист і такі, що визначають наукову новизну дослідження, повною мірою відображені в опублікованих працях автора та пройшли належну апробацію під час участі у всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях.

Кількість, характер і зміст наукових публікацій здобувача відповідають вимогам постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії». Опубліковані праці достатньою мірою висвітлюють основні результати дисертаційного дослідження, розкривають зміст сформульованих автором наукових положень і підтверджують завершеність виконаної наукової роботи.

Наукові результати, висновки та практичні рекомендації, наведені у дисертації, є самостійними авторськими розробками здобувача, характеризуються належним рівнем обґрунтованості та становлять його особистий науковий доробок. Під час підготовки дисертації та оприлюднення її результатів автором дотримано принципи академічної доброчесності, ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації чи інших порушень академічної етики не виявлено.

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація Сидорця Д. П. складається з анотації, вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 321 сторінку, у т. ч. основний текст займає 250 сторінок. Матеріали дисертації проілюстровано 48 рисунками, 17 таблицями та містять 2 додатки. Список використаних джерел налічує 302 найменування. Тематичний напрям дисертаційного дослідження повною мірою відповідає визначеній меті та логіці наукового пошуку. Система поставлених завдань сформована послідовно, має внутрішню структурованість і забезпечує комплексне розкриття досліджуваної проблематики та досягнення окресленої мети. Структура роботи вирізняється науковою цілісністю, пропорційністю та завершеністю, а послідовне розміщення матеріалу в межах окремих розділів сприяє всебічному розумінню сутності досліджуваних процесів, розкриває авторський внесок здобувача та підтверджує належний рівень виконання визначених наукових завдань. Виклад матеріалу характеризується високим ступенем теоретичної аргументованості, ґрунтовністю аналітичних узагальнень і послідовністю побудови наукових положень. Стиль представлення результатів дослідження відзначається науковою виваженістю, логічністю міркувань та переконливістю доказової бази. Обсяг, структура та

технічне оформлення дисертації відповідають вимогам Наказу МОН України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» зі змінами від 31.05.2019 р.

Подана дисертаційна робота являє собою завершене комплексне наукове дослідження, у якому всі структурні елементи органічно поєднані між собою та формують цілісну концептуальну побудову. Висновки, пропозиції та практичні рекомендації автора мають належний рівень теоретичного обґрунтування і прикладної спрямованості.

Важливою перевагою роботи є сформована та якісно опрацьована емпірична база дослідження, яка забезпечує достовірність отриманих результатів. Основний зміст дисертації містить значний масив аналітичних матеріалів, систематизованих за допомогою сучасних засобів візуалізації, графічного представлення та ілюстративного супроводу, що суттєво підвищує наочність і аргументованість викладених наукових положень.

Академічна доброчесність

Дисертаційна робота виконана здобувачем самостійно та характеризується наявністю власного авторського підходу до вирішення визначеної наукової проблеми, формуванням оригінальних теоретико-методологічних положень і практично значущих висновків. Особистий науковий внесок автора простежується у всіх складових дослідження, починаючи від постановки завдань і вибору методологічного інструментарію до обґрунтування отриманих результатів та розроблення рекомендацій. Аналіз змісту дисертації, а також результатів, представлених у наукових публікаціях Сидорця Д. П., дає підстави зробити висновок про дотримання здобувачем загальноновизнаних принципів академічної культури, етичних норм наукової діяльності та вимог академічної доброчесності. Відповідність роботи встановленим нормативним вимогам підтверджена результатами перевірки за допомогою відповідних програмних засобів в УкрДУЗТ.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Загалом результати дисертаційного дослідження заслуговують на позитивну оцінку. Однак, попри загальне схвальне враження, доцільно зупинитися на окремих дискусійних положеннях.

1. Наукову цінність становлять розкриті на стор. 168-175 роботи пропозиції дисертанта, що стосуються формування концепції управління розвитком підприємств залізничного транспорту на основі екосистемної транзитивності, в межах якої визначено мету, об'єкт і суб'єкти управління та розкрито комплекс взаємопов'язаних когнітивного, цифрово-платформного, коопераційного, інноваційно-адаптивного та оркестраційного механізмів. Разом з цим, для посилення практичної цінності даної концепції варто було б конкретизувати умови, критерії та управлінські передумови активізації кожного із зазначених механізмів залежно від рівня екосистемної зрілості підприємства, а також більш детально охарактеризувати чинники й бар'єри,

що можуть впливати на ефективність реалізації екосистемних трансформацій.

2. Обґрунтовуючи у першому розділі дисертації необхідність розвитку екосистемної взаємодії підприємств залізничного транспорту, доцільно було б приділити більше уваги чинникам, що визначають стійкість екосистемних моделей у довгостроковій перспективі. Зокрема, більш детального висвітлення потребують питання формування довіри між учасниками екосистеми, забезпечення балансу їх інтересів, розподілу відповідальності та створеної цінності, що дозволило б повніше обґрунтувати умови ефективного функціонування запропонованої моделі.

3. Позитивне враження справляє запропонована на стор. 239-250 дисертації авторська модель когнітивного управління розвитком підприємств залізничного транспорту в умовах екосистемної транзитивності, що інтегрує процеси когнітивного сприйняття, аналізу, проєктування, прийняття рішень та контролю. Попри це, робота мала б ще більше переваг, якби дисертантом також було приділено увагу питанням формування та накопичення організаційної пам'яті підприємств залізничної галузі, зокрема розкриттю механізмів трансформації індивідуальних знань працівників у корпоративні знання, процедур їх збереження, актуалізації та повторного використання у процесі прийняття управлінських рішень.

4. Запропонований автором методичний підхід до оцінки збалансованості інноваційної діяльності підприємств залізничного транспорту (стор. 267-270) слід було б доповнити аналізом впливу зовнішніх факторів на вибір співвідношення між радикальними та інкрементальними інноваціями. Зокрема, доцільно було б врахувати особливості воєнного стану, обмеженості інвестиційних ресурсів, змін державної транспортної політики та інтеграції України до європейського транспортного простору, які істотно впливають на формування інноваційної стратегії підприємств галузі.

5. Розкритий на стор. 182-201 роботи оркестраційний підхід до управління екосистемним розвитком підприємств залізничного транспорту слід було б доповнити процедурою оцінювання рівня сформованості оркестраційних здатностей, а саме доцільно було б запропонувати систему кількісних критеріїв або інтегральний показник, який дозволяв би оцінити ефективність оркестраційного управління, визначити рівень координації учасників екосистеми та відстежувати зміни після впровадження запропонованих автором рекомендацій.

Наведені дискусійні положення та зауваження не впливають на загальне позитивне враження про дисертаційне дослідження і не знижують рівень теоретичної обґрунтованості, практичного значення та наукової новизни отриманих дисертантом наукових результатів.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Сидорця Дмитра Павловича на тему «Управління розвитком підприємств залізничного транспорту на основі екосистемного підходу», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі

знань 05 – Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 «Економіка», є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому розроблено нові наукові положення та запропоновано вирішення актуального науково-практичного завдання, що має вагоме теоретичне і практичне значення.

У процесі виконання дослідження автором успішно реалізовано поставлену мету шляхом вирішення комплексу теоретичних, методичних і прикладних завдань, що дало змогу сформулювати науково обґрунтовані висновки та положення, які характеризуються науковою новизною. Дисертаційна робота відзначається високим рівнем методологічного та наукового опрацювання, логічною структурою викладення матеріалу, повною відповідністю заявленій темі дослідження та вимогам спеціальності 051 «Економіка». Наведені у роботі наукові результати, висновки та практичні рекомендації є аргументованими, достовірними й належним чином обґрунтованими.

Зміст анотації, а також опублікованих здобувачем наукових праць повністю узгоджується з основними положеннями дисертації, відображає її наукову новизну, теоретичну та практичну значущість, а також особистий внесок автора у досягнення отриманих результатів.

Отже, за рівнем виконання, науковою новизною, практичною цінністю та повнотою висвітлення і апробації результатів, а також теоретичною обґрунтованістю положень, висновків і рекомендацій, дисертаційна робота «Управління розвитком підприємств залізничного транспорту на основі екосистемного підходу» в повній мірі відповідає Наказу МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 р. № 40 зі змінами від 31.05.2019 р. та положенням Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор – Сидорець Дмитро Павлович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 «Економіка».

Рецензент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки та управління,
виробничим і комерційним бізнесом
Українського державного університету
залізничного транспорту

Мирослава КОРИНЬ

Особистий підпис *Мирослава КОРИНЬ*
засвідчую 27.07. 2026 р.
Завідуючий канцелярією *Викл.*
УкрДУЗТ *Рівненський державний технічний університет*